

"Het Grote Sterven - 4"

In de jaren 70 ben ik begonnen met schrijven. Ik lag overhoop met alles en iedereen. Geloofde nergens meer in. Wilde nergens meer bijhoren. En omdat ik mijzelf niet wilde verliezen zocht ik mijn toevlucht bij de gedachtenspingsels die ik op papier zette: Overwegingen die ik ordende en samenvoegde tot een manuscript dat de titel HET GROTE STERVEN kreeg. Dit is het vierde deel

24.

Ook zij kon niet zwijgen.

"Ik zal koffie voor je zetten", hoor ik haar zeggen, "stribbel nou niet tegen, want je weet dat je daar van opknapt." Treurig kijk ik toe en ik vraag mezelf af of het geoorloofd is de laatste uren van een stervende te vergallen met een zo banale aardse drank.

"Ruik je de koffie al", vraagt ze, "en merk je dat het nu veel gezelliger wordt hier?"

Ik knik gehoorzaam en denk vol afschuw aan de grote dampende beker, die me over enkele minuten aangereikt zal worden.

Buiten klinkt het lawaai van langsrijdende auto's, stadsbussen met stationair draaiende motoren veroorzaken een pijnlijk gezoem in mijn hoofd en wanhopig tracht ik me te verzetten tegen het ingrijpende gevoel van vervreemding dat steeds moeilijker in de hand te houden valt.

Ik lig in mijn bed, bang van de nutteloze bedrijvigheid om me heen, en ik zie hoe ik aan het afglijden ben, mijn hand geklemd om het zelfmoordwapen, een echte, blauwglanzende revolver, die weldra alles zal doen vervagen in een laatste droom.

Tot het laatst toe is zij me trouw gebleven, ook toen ik haar vertelde dat het definitief uit was tussen ons, en ik vraag me af of ze ooit heeft beseft welk een diepe, onoverbrugbare kloof er tussen ons beiden was gegroeid.

Ik zie haar voor me: de enige geliefde die ik ooit heb bezeten, de kleine, tengere, tot droombeeld uitgegroeide Nanova, die zo verschrikkelijk veel van me gehouden heeft, maar waar ik helemaal niets meer tegen zeggen kan, omdat de harde werkelijkheid dat niet toestaat.

Het is begonnen. Daar is alles mee gezegd. En ik zal het er mee moeten doen.

25.

Weten dat je er deel van uitmaakt en het niet kunnen laten stoppen, wat je ook doet en denkt, dat is verschrikkelijk. Verslagen buig ik daarom het hoofd en laat me willoos meedrijven op de chaotische beeldenstroom. Ik kijk niet om me heen. Het heeft volstrekt geen zin verwondering of verbazing voor te wenden. Niets bevreedt me meer.

Jaloers denk ik aan de mensen die in staat zijn de blikken van zichzelf af te wenden, gelukkige wezens die op een doodgewone wijze een vakantiereisje maken en elkaar vol enthousiasme vertellen hoe fraai het gebergte wel niet is dat ze aan het doorkruisen zijn met hun dure, luxueus ingerichte campingwagen.

Erg prachtig van kleur natuurlijk, die bergen, vooral het intense groen van de beboste hellingen en het oogverblindende wit van de sneeuw die ver verheven boven het nevelige grauw van trieste wolkenflarden voor altijd en eeuwig ligt te blinken in het felle, uitbundig neerstromende licht van de zon.

Eigenaardig dat die simpele, doodnormale wereld voor mij niet langer toegankelijk is, dat ik hier verveeld rondsletter, zonder muziek, zonder schoonheid en zonder enig gevoel van solidariteit.

Alles speelt zich af in mijzelf, kan niet daarbuiten treden, omdat ik categorisch iedere uitgestoken hand afwijs, op aanwijzing van de wrede kracht, die zich in allerlei gedaanten aan mij manifesteert en me niet toestaat stil te blijven staan, in het belang van mijzelf en in het belang van een wereld die allang iedere betekenis voor mij verloren heeft. Waarom laat men mij niet met rust? Alles stel ik in het werk om de mensen tevreden te stellen: zo onopvallend mogelijk stap ik voort en zwijgend onderga ik alle kwellingen - waarom dan die wrede, onmenselijke drijfjacht?

Papieren? Identiteitsbewijs?

Wat zouden ze bedoelen? Ik heb nooit enig papier bezeten waarop mijn identiteit staat aangegeven, jaren dwaal ik hier al rond zonder ooit te stoppen, nooit werd het me toegestaan halt te houden om een slaapplek te zoeken voor de nacht. Waarom dan al die zinloze vragen, waarop geen antwoord mogelijk is?

"Nee, ik ben niet ziek!"

Ik schijn er tamelijk ongezonder uit te zien, zodat ze denken dat ik ziek ben, maar waarom kijken ze niet naar zichzelf? Ik ben volmaakt gezond, dat weet ik zeker. Maar toch proberen ze mij de ziekte aan te praten. Kan ik het helpen dat de anderen zich op een debiele manier gedragen? Het is mijn schuld niet dat de hele bende dansend en zingend op weg is naar de ondergang. Waarom zou ik moeten zingen als ik ongelukkig ben? Laten ze daar eens denken. En die vervloekte papieren kunnen ze vergeten. Waarom zou ik hen al die informatie geven? Wie denken ze wel dat ze zijn?

"Wie ben je?", roep ik.

En kijk: daar verschijnt het vertrouwde, bleekvlechtige licht weer eens boven de werktafel en de bekende emotionele stem laat opnieuw zijn metaalachtige klanken horen:

"Wij zijn er om de mensen te helpen, Rense, verwacht toch niet steeds het ergste. Waarom zit je zo boordevol met wantrouwen? Geloof me, wij zijn er voor jou en alle anderen, want je bent niet alleen - alle informatie die je nodig hebt wordt door ons verstrekt..."

Nog altijd valt er weinig meer te ontwaren dan een vaag lichtschijnsel en ik vraag daarom geïrriteerd: "Heb je een gezicht?", een vraag die niet beantwoord wordt, omdat men blijkbaar kwaad is.

Natuurlijk heeft men een gezicht, want in hun wereld ben ik de gezichtsloze, moet ik zelfs de gezichtsloze zijn - laat ik daarom maar oppassen, want voor je het weet wordt de pijn ondraaglijk en dan mag je alleen nog maar verderekken in een onleefbare hel van angst en pijn.

"Grote God", roep ik daarom, walgend van mezelf, "zie hoe ik hier ga en sta, en zegt U nu eens zelf: Wat valt er voor mij nog te doen? U weet het toch? Ik loop alleen maar mee om vergeten te worden, daar hoef ik toch niet voor bestraft te worden? Ontneem me rustig alles wat ik bezit en vergeet me, meer verlang ik niet. Alles wat ik mezelf wens is in geen enkel menselijk geheugen achter te blijven. Niemand mag dit weten. Geen mens mag ooit nog denken aan mij en deze beschamende, schandalige tocht."

En omdat er geen reactie volgt verhef ik mijn stem en op een hopeloos pathetische wijze, die me in andere omstandigheden tegen de borst zou stuiten, schreeuw ik:

"Verdwij, beestachtig wangedrocht, want mijn wraak zal op genadeloze wijze over je neerdalen en vraatzuchtige gieren zullen je leugenachtige schimmenlijf aan stukken scheuren..."

Het bleke schijnsel schommelt onverschillig wat heen en weer - en nog altijd is er het monotone geluid van een stem die afkomstig lijkt te zijn van een robot, een metalen constructie die door God weet wie is geprogrammeerd, terwille van mij en deze kluchtige film, die een nuchtere waarnemer waarschijnlijk 'science-fiction-achtige-horror' zou noemen, maar waar ik geen andere woorden voor kan vinden dan 'dwaas', 'chaotisch' en 'volstrekt onbegrijpelijk'.

"Nee", mompel ik, "ik zie niets."

"Wat? Krekels? Of ik krekels hoor? Hoe verzin je het. Hoe kun je nu in godsnaam verwachten dat ik krekels hoor in deze krankzinnige situatie, waarin ik niet weet of ik dood of levend ben? Ik zal het je nog sterker vertellen: Nog nooit in mijn hele leven heb ik het geluid van krekels gehoord - die komen in de stad waar ik woon helemaal niet voor. Dus wat zit je te zeuren. Krekels bestaan verdomme niet eens - houd eens mee op met dat waanzinnige gezeur..."

"Kinderen?"

Vervloekt, hij heeft gelijk, daar luisterde ik altijd naar tijdens de kerstdagen, god, wat liet ik me dan meedrijven op de zoet-melancholische klanken van al die populaire kerstliedje, temidden van brandende kaarsen en grote, glanzende kerstboomballen.

Ja, ik kan het niet ontkennen: ik hoor ze, de zingende kinderen, warempel, en er boven uit klinkt heel duidelijk een ijle,

hoge vrouwestem, sterk en krachtig en ongelooflijk zuiver.

Zou het dan eindelijk gebeuren? Zou ik dan toch iets ervaren van de bevrijdende magie van het definitieve einde? Zou het kunnen zijn dat die vreemde, geheimzinnige stem me loslaat?

"Wel Rense, zie je nu hoe machtig ik ben? Komaan, lieve jongen, werk me niet steeds tegen en vertel me je geheim."

Mijn geheim... Vervloekt, alsof ik iets zou bezitten dat geheim is.. Wat een bizarre onzin. Wat moet ik beginnen met een geheim dat zo geheim is dat ik het zelf niet ken?

"Luister", zeg ik, "ik zal het jullie vertellen, ik zal jullie haarfijn uitleggen welke grote, magische geheimen er schuilgaan in mijn gevoelige kunstenaarsziel: Op de zee daar vaart een schip en op dat schip zit ik!"

Zo, daar kunnen ze het mee doen. Ze zoeken het maar uit wat ik bedoel, want waarom zouden alleen de anderen in raadselen mogen spreken?

"Wil je ons voor de gek houden, Rense?"

"Welnee, waarom zou ik? Jullie zitten toch ook op dit schip? Goede reis en bon voyage, cher ami!"

Het licht vlamt op, erg voorspelbaar allemaal, en de mededeling die er op volgt wordt op de verwachte bestraffend-vermanende toon uitgesproken:

"Ga niet te ver, Rense, want het einde is nog lang niet in zicht, ook al schijn jij dat te denken. Kom, vertel het me, je weet best wat ik bedoel..."

"Okee", antwoord ik, "ik zal het jullie vertellen, ik wil in dit dwaze spel niet de spelbreker zijn, luister goed, want het is tamelijk gecompliceerd: Alles wat lelijk is spiegelt zich in het licht van de Zon, en IK ben de Zon!"

"Dat begrijpen we niet. Verklaar je nader, Rense."

"Ach, het is echt heel eenvoudig hoor, maar je moet er wel je hoofd bij gebruiken natuurlijk, want kijk, daarginds, hoog in de lucht, daar woont de Tijd en daar, ja daar, achter die fraaigekleurde bergen, in een grote, luxueuze campingwagen, daar woont de Dood.

Hoor je het lawaai van de explosies? En heb je medelijden met al die mensen die verschroeien en verbranden in de vurige wind die over de verkoolde vlakten jaagt? Medelijden ja. Je weet toch wel wat dat is: medelijden? Ja, je aarzelt, dat dacht ik wel, want zo gemakkelijk is dat niet, medelijden, je blijft het antwoord schuldig - is het niet?"

Het blijft een lange tijd stil. Ik denk dat ik gewonnen heb. Tot het metalen stemnaboetsende geratel opnieuw opklinkt:

"Je wilt ons dus beschuldigen, Rense. Is dat een grap? Moeten we nu allemaal in lachen uitbarsten en jou een grappige komediant noemen? Vergeet niet dat jij degene bent die wordt aangeklaagd, Rense, jij moet de vragen beantwoorden die door ons gesteld worden - waarom blijf je jezelf verbergen? Je kunt de waarheid niet ontlopen, geloof me.

Vooruit, vertel het me: Hoeveel mensen zijn er omgekomen tijdens jouw omzwervingen. Want je had toch lotgenoten, is het niet? Waar zijn die allemaal gebleven? Dat weet jij drommels goed!"

Mijn god, hij heeft gelijk. Er waren anderen, dat was geen droom. Waarom konden we elkaar niet helpen? Waarom speelden we met z'n allen stommetje in een wereld die in doodsnood verkeerde? O god, wat hebben we gedaan...?

"Nou, Rense, hoeveel? Vertel het me!"

"O god, ik weet het niet. Er was zoveel kabaal, dat weet je toch? Iedereen schreeuwt als er paniek uitbreekt. Dan heerst er hysterie, dat kan ik ook niet helpen. Niemand luisterde. Ik ben niet schuldig. Het lawaai overstemde alles. Ik ben alleen verdergegaan, zoals de voorschriften luiden, en ik heb gelopen tot ik niet meer kon. Meer kun je van een mens toch niet verwachten?

Waarom word ik ter verantwoording geroepen? Waarom niet de anderen? In godsnaam, klaag eindelijk al die anderen eens aan. Je kunt toch niet altijd maar één enkele man als zondebok aanwijzen?"

"Wanneer is dat alles dan gebeurd, Rense?"

"Dat weet ik niet, verdomme! Ik weet niet eens of het allemaal wel gebeurd is. Misschien is het wel een droom, een bizarre, chaotische droom - vraag het de anderen eens, waarom moet ik als enige hier alle vragen beantwoorden?"

"Ach kom, Rense, stel je niet zo aan, moeten wij die wartaal geloven. Je zegt zelf dat het begonnen is, waarom spartel je dan tegen? Waarom speel je het spel niet mee? Het is begonnen, daar ontkom je niet aan, en wat begonnen is, dat is geen droom, dat is keiharde realiteit waaraan geen mens ontkomen kan."

"Jaja, dat weet ik, ik ontken toch helemaal niets?"

"Jij iets weten? Laat me niet lachen. Je bent nog nauwelijks begonnen. Wat weet jij dan wel?"

"Alles godverdomme, alles weet ik. Ik weet veel te veel. Ga toch eindelijk eens weg met die vervloekte chaotische

rotzooi. In godsnaam, laat me met rust..."

27.

Zal ik het licht aanknippen?

Nee, laat ik voorzichtig zijn. Ik moet stil zijn. En vooral geen angst tonen.

Pas op. Jezelf niet bewegen. Beheers jezelf en gedraag je wat rustiger.

Haal diep adem, want je ademhaling is te snel...

Waarom is het zo aardedonker hier? Er moet toch licht van buiten komen?

Ik moet het volhouden, en vooral aan niets denken, want hoe meer je gaat denken aan je eigen ademhaling hoe moeilijker het wordt er controle over uit te oefenen - dat is het kenmerk van hysterici, dat weet je, en je doet er zelf aan mee.

O god, het lukt me niet. Niets verloopt meer automatisch en dat betekent dat ik me tot het uiterste in moet spannen om gewoon in leven te blijven.

Kon ik het maar loslaten, de hele bliksemse rotzooi als overtollige ballast overboord zetten... Maar nee, zij zijn er, al die anderen die groter en sterker en machtiger zijn, en ze laten me niet los, alsof ze beseffen dat mijn dood hun macht zal breken...

Waarom ben ik zo vervloekte zwak?

Ik kan me maar beter niet verroeren, dan verdwijnen ze wel. Rustig blijven liggen en aan niets denken, alles vergeten en slapen, nee, niet opstaan, gewoon mezelf ontspannen... Ja, zo gaat het goed. Het lukt wel, Gelukkig. Eindelijk is alles stil...

Nu bladeren horen ruisen, zacht ritselende bladeren van een boom die pal onder het venster staat, en dan de frisse, verkwikkende geur van...

Ach nee, dat niet, denk daar in godsnaam niet aan, niet weer die weemoed en dat vreselijke, hartverscheurende verlangen... Buiten waait de wind, die kan niemand je afnemen, en kijk daar, de maan, dat is toch mooi, dat die speciaal voor jou aan het venster verschijnt, dat wijst er toch op dat er meer is dan alleen maar het harde geweld van razende auto's en motoren? Er is heus wel wat romantiek te vinden in deze kille wereld, je moet er gewoon naar kijken, dan is de wereld ook niet meer zo vreselijk donker...

Ja, het is werkelijk heel erg mooi, dat bleke, blauwachtige licht dat nu in mijn kamer schijnt. Zo zal het wel gaan, denk ik, nu hoef ik niet meer bang te zijn dat ik voor altijd zal verdwalen in de donkere, sombere doolhof van mijn naar stilte verlangende geest.

Alles is nu rustig en vreedzaam en zelfs de stem zwijgt... O, en de wind is zo heerlijk koel..., ongelooflijk, nu kan ik voor het geopende raam gaan zitten en gelukkig wezen, een heel klein beetje maar, maar dat is ook genoeg, in het diepste donker van de nacht, want ik ben heel erg bescheiden, als een kleine verlegen jongen, en alles is zo stil nu, beweegt zich heen en weer in volmaakte harmonie...

Dit is het leven, zo moet het blijven! Slaap nu niet in Rense. Kijk: de maan wenkt je toe. Blijf wakker Rense - dit komt niet terug...

28.

Als ik wakker word speelt het carillon in de toren van de kerk, die achter de hoge huizenrijen nog net zichtbaar is, een hatelijk-vrolijke melodie.

Over een paar seconden zal de grote klok zijn zware, dreunende slagen slaan en dan is mijn tijd, de tijd van de tot spookverschijning gevalueerde waarheidszoeker, aangebroken.

Ik weet wat er komen gaat en verveeld kijk ik naar het niet al te verheffende schouwspel dat zich voor mijn geestesoog ontvouwt:

Vijf uur heeft het geslagen. Zonder het licht aan te steken stap ik uit bed. Op de tast beweeg ik me door de kamer om mijn kleren bij elkaar te rapen, tot ik ontdek dat ik al aangekleed ben. Ik vloek, binnensmonds, en sla een das om. Voorzichtig schuifel ik door het nachtelijke duister en open zonder enig geluid te maken de deur.

Het licht in het trappenhuis knip ik niet aan, zodat ik, teneinde me te oriënteren, gedwongen ben me dicht tegen de muur aan te drukken. Behoedzaam zet ik mijn voeten op de treden van de trap, die me desondanks wil verraden door op een oorverdovende wijze te kraken. Toch bereik ik ongehoord en ongezien de buitendeur, die gelukkig heel gemakkelijk opengaat. Het touwtje waarmee het slot kan worden opengetrokken wring ik door de gleuf van de brievenbus, zodat ik straks snel weer naar binnen kan glippen, zelfs als ik mijn sleutels zou verliezen. Dan sla ik de deur in het slot en in angstige afwachting blijf ik voor het huis staan, erg klein en nietig in het licht van de gele straatverlichting, die de wereld

waarvan ik deel uitmaak op een welhaast wonderbaarlijke wijze uit de duisternis tilt, als was zij een zelfstandige eenheid, die binnen de wereld van de anderen een eigen leven leidt.

O, waarom heb ik het zover laten komen? Ik heb mezelf te schande gemaakt, dat zie ik nu heel goed in. Het is te hopen dat niemand er ooit iets van heeft gemerkt.

Op straat is niemand te zien. De geparkeerde auto's staan spiegelen in het gele licht naast de betonnen stoeprand en de fietsen staan keurig in het gelid in het fietsenrek, in bedwang gehouden door lange kettingen en stalen veiligheidsslots. De hele stad ligt in diepe rust voor me, onderworpen aan de onaantastbare wetten van de nacht, die dit uur zonder in hatelijk lachen uit te barsten aan mij heeft afgestaan.

In het beschermende duister van de nacht kan ik onbelemmerd ronddwalen - als een eenzame koning in een onbewoond koninkrijk.

Mijn adem vormt kleine stoomwolkjes en terwijl ik er naar kijk realiseer ik me dat het verschrikkelijk koud is. Ik had een jas moeten aantrekken, maar goed, wat maakt het uit, ik heb een das om, een degelijke wollen das van rode en zwarte wol, en alles verloopt volgens plan.

Geen raam is verlicht. Het geluid van mijn voetstappen wordt hol en luid weerkaatst door de hoge bakstenen muren, maar nog even en dan zal ook dat lawaai verdwenen zijn.

Ik ben op zoek naar ik weet niet wat. De waarheid! Dus ik weet niet wat ik zoeken moet. Daarom schaam ik mezelf. Omdat een mens die zoekt erg zielig is wanneer hij nooit iets vindt...

Aangekomen bij het park duik ik haastig weg in de struiken en voorzichtig daal ik de trap af die naar het hoge hek van de ingang voert.

Opgeslokt door de drukkende, isolerende duisternis begeef ik me langs onzichtbare sloten, waarvan de aanwezigheid slechts verre, vage herinnering is, en over het knarsende grint van onkruidvrije wandelpaden naar mijn vaste plaats onder de grote wilgeboom, waar zich onder de laag neerhangende takken, onzichtbaar voor de onwetende bezoeker, een bank bevindt, die is opgebouwd uit zwartgelakte steunen van gietijzeren siersmeedwerk en vier gladgesuurde balken. Hartstochtelijk en met tedere gebaren, als was ik een kleuter die een tocht maakt door een wereld vol naamloze voorwerpen, liefkoos ik de bank en met een mengeling van afkeer en wellustige verrukking ontdek ik dat het zitoppervlak overdekt is met een reeks uiterst kleine waterdruppeltjes.

Wanneer ik me neerzet op de bank dringt het vocht zich langzaam door mijn kleren heen, maar dat hindert me niet, omdat deze sensatie een welhaast pervers geluksgevoel in me oproept, en ook al zou het me hinderen, dan nog zou ik me er niets van aantrekken, omdat het onbelangrijk is, ondergeschikt aan de verheven stilte en de plechtige angst die op deze plek heersen, een opwindende werkelijkheid die volstrekt niet weerzinwekkend is, integendeel, een tot tastbare beelden uitgroeide duik in het onbekende, die een heet gevoel van nerveuze spanning in me oproept, de tintelende emoties van een kind dat voor het eerst in zijn leven mag deelnemen aan een boeiend, volwassen avontuur.

Al mijn zintuigen heb ik afgesteld op deze mysterieuze werkelijkheid, waarin elk geluid, iedere beweging, uitgroeit tot overweldigende proporties, alsof je een verboden handeling verricht, alsof - ik durf er helemaal niet aan te denken - alsof je in het openbaar je broek uittrekt en aan iedereen je geheime delen laat zien...

Takjes kraken, struiken ritselen vervaarlijk, alsof reusachtige, onzichtbare gestalten zich er doorheen worstelen, en steeds nieuwe geluiden delen zich aan me mee, in toenemende hevigheid.

O, adembenemend dreigend is de wereld om me heen, maar het is een dreiging die de veiligheid van de vertrouwde omgeving niet aantast, de veiligheid die je voelt wanneer je thuis bij de warme kachel zit, terwijl het buiten op een afschuwelijke wijze stormt en onweert.

Vreemd dat zo weinig mensen beseffen dat de grens tussen dreiging en veiligheid manipuleerbaar is, dat je het vermogen bezit de dreiging in de hand te houden door het scheppen van een plaats die bekend en vertrouwd is, zoals deze onbeduidende bank in het park, die me beschermt tegen de vernietigende werking van de angst van de anderen, die niet begrenst wordt, die alle grenzen zelfs overschrijdt en alles en iedereen vernietigt.

Toch kan ik het niet lang meer volhouden. Wanneer deze situatie te lang voortduurt zal ik de greep op de angst verliezen, en dat is precies wat een mens moet zien te voorkomen: dat hij wordt overgeleverd aan de blinde krachten in zichzelf, die ver boven hem uitgroeien en geen spaan meer van hem heel laten...

Met een snelle sprong verlaat ik daarom de magische werkelijkheidskring die ik rond de grote wilgeboom getrokken heb en op kinderlijk-dartele wijze hol ik naar het brede grintpad dat me naar de uitgang brengen zal.

Een avontuur is voorbij...

Terug in mijn kamer draai ik gespannen de sleutel rond in het slot en pas na het beslissende zachte klikken waarmee de

pal zijn tocht beëindigt, durf ik me over te geven aan een bevrijdend gevoel van opluchting.
Veilig terug in mijn hol. Ik heb het overleefd!

Haastig kruip ik in het bed, dat nog nauwelijks is afgekoeld, en vooroverliggend, de geslachtsdelen stevig tegen de matras gedrukt, trek ik met beide handen de dekens over me heen, tevreden en dankbaar gestemd vanwege het kinderlijke plezier dat ik zojuist heb beleefd.

Zo behaaglijk is deze kortstondige gewaarwording van bevredigde wellust dat ik vol bitterheid het uur vervloek waarop ik het onzalige besluit nam om rust en slaap voorgoed uit te bannen, in onderdanige onderworpenheid aan de tirannie en de angst.

29.

Voorzichtig, om niet door eigen schuld de pijn te vergroten, betast ik de stekende wond in mijn borst en woedend denk ik aan de lafhartigheid van die laatste minuut, toen ik mijn resolute voornemen ten uitvoer bracht.

Verknoeid heb ik het, alles! Waarom heb ik niet beter gericht? Zal ik dan nooit mijn verregaande onhandigheid overwinnen?

De pijn is ondraaglijk. Een rode vuurgloed schemert voor mijn ogen en gaat geleidelijk over in een zee van hel oplichtende vlammen, die gulzig aan het meubilair likken en langzaam naar me toe kruipen, zodat ik het uitschreeuw van barre ontzetting:

"In godsnaam, dit niet, niet het vuur - martel me toch niet langer. Waarom, mijn god, waarom?"

Aandoenlijk, overweeg ik als nuchter toeschouwer, dit is dus de dood, het sterven in zijn meest afzichtelijke gedaante, een helse realiteit, die ik zonodig in het leven moest roepen door het overschrijden van een grens die helemaal geen grens bleek te zijn...

Kon het allemaal niet wat mooier en heldhaftiger zijn? Is het nu werkelijk nodig dat ik als een machteloze worm door een bak vol stinkend slijm kruip? Heb ik hiervoor mijzelf opgeofferd en vernederd en alles achter me gelaten in ruil voor een volstrekt isolement?

God in de hoge hemel, wat ben je toch een gierige ouwe vrek!

Maar zoals altijd laat de grote almachtige God niets van zich horen wanneer je hem echt nodig hebt en mismoedig wend ik me weer tot mezelf, om toe te zien hoe de toch al wankelende werkelijkheid van mijn bestaan volledig uit zijn voegen wordt gerukt:

"Nee, alsjeblieft, niet in die gloeiende oven. O God, is er dan niemand die dit alles stoppen wil?"

En ziedaar: een romantische, helblauwe bliksemschicht suist knetterend door mijn door lijden gelouterd verblijf en gezeten op een witte wolk, omstraald met een lichtende gloed van vredige, schijnheilige vroomheid, daal ik neder uit de hemel: Ik, de goddelijke gezalfde, de stervende kunstenaar die zichzelf verlossen moet.

"Vergeef me God", hoor ik mezelf prevelen, "aan U is de glorie! Ik zal me niet langer verzetten en eeuwig neerknielen voor Uw troon. Dank U God en aanvaardt het gebed dat ik in alle ootmoed tot U zend:

Almachtige God in de hemel,
Uw wil geschiede,
Op aarde en in de hemel,
Alles is helse duisternis,
Geen licht en geen warmte,
Het zij U vergeven,
Want U bent de Gierige, Vrekkige Almacht,
AMEN."

Dan daalt een vredige stilte neer op aarde, die de woelingen van mijn stervende ziel doet bedaren.

Geloofd zij God, denk ik, hij is nog niet zo slecht - jammer dat de mensen hem niet kennen.

Misschien, zo overweeg ik, moet ik de wijde wereld intrekken en de mensen verkondigen wie en wat hij is...

Ik heb hem vaak gezien, die vreemde God, wanneer ik op de vensterbank zat, hoog boven het straatruoer, turend naar de minieme, haast onzichtbare stofdeeltjes, die ik urenlang volgde in hun deining op de wind, die ze nu eens omhoogstuwde

en dan weer in een spiraalvormige beweging omlaagtrok: kleine diamantjes, opgebouwd uit miljoenen spiegels, gevangen in duizenden draden, die ergens, onzichtbaar voor mij, bevestigd zijn aan de wanden van het heelal. Ik knikte hem dan altijd heel vriendelijk toe, waarop hij op minzame wijze zijn ouderwetse grijze deukhoed voor me afnam, een uiterst hoffelijke ceremonie, die bij uitstek goddelijk schijnt te zijn, want de gewone stervelingen zijn alleen maar lompe klootzakken, die over je heen lopen en je bij het minste en geringste in elkaar trappen, zelfs wanneer je alleen maar een poging doet vriendelijk voor ze te zijn.

Eigenlijk, nu ik er eens goed over nadenk, was die ontdekking een enorme teleurstelling voor mij. "God kun je niet ontmoeten", zei mijn moeder vroeger tegen me, "want voor je Hem goed en wel zou zien zou je al stekeblind zijn..., net als de zon, want daar kijk je ook niet in..." Ach, dat Hij nu getooid met een flodderige deukhoed langs mijn venster flaneert, heel kalmpjes en gewoontjes, dat is toch eigenlijk geweldig triest. Voor niets heeft ze zich druk gemaakt al die jaren en mij overstelpt met ingewikkelde religieuze verhalen, vanuit de stellige overtuiging mij daarmee gelukkig te maken, terwijl mijn enige dank daarin bestond dat ik de hele rotzooi brakend en kotsend in het toilet deponeerde. O, welk een gigantische tragedie heeft zich daar afgespeeld, in die kleine betegelde ruimte rondom de toiletpot, een welhaast satanisch ritueel, een op vernietiging gerichte duivelsmis, begeleid door een vloed van tranen die eigenlijk volstrekt betekenisloos was, omdat het niet mijn eigen tranen waren die daar vloeiden, maar haar tranen, of de tranen van de een of andere benepen kleinburgerlijke gek, je weet niet wie er werkelijk de baas is in deze wereld, zo krankzinnig zit de boel nu eenmaal in elkaar, maar je ziet jezelf wel huilen, bewogen door gevoelens die jouw gevoelens niet zijn, en je beseft dat je een marionet bent, een robot die wordt bestuurd door anderen, een wezen dat de tranen van een ander huilt en dat daarom noodgedwongen zijn eigen tranen oppot in zichzelf, diep verborgen, onzichtbaar voor de wereld en voor jezelf, omdat een mens die zijn eigen tranen huilt oneindig zwaar door de anderen wordt bestraft.

Had ik maar iets voor haar kunnen doen, haar duidelijk maken bijvoorbeeld dat een mens zijn eigen tranen moet huilen, maar nee, heel plotseling is ze uit mijn leven vertrokken, alsof het bestaan niets anders is dan een collectieve poging de waarheid te onderdrukken. O, als ze nu leefde dan zou het anders zijn. In lange smeekbeden zou ik mij wenden tot de voorbijwandelende God en Hem vragen haar te begiftigen met het verblindende licht van de waarheid. Eindelijk zou ik trots op haar kunnen zijn. "Dit is mijn moeder", zou ik tegen iedereen zeggen, "bekijk haar maar eens goed, want ze wandelt in het licht van de waarheid, en daarom bewonder ik haar..."

Een modderige kluit aarde op haar kist, dat is alles wat het leven haar geschonken heeft! Ze is gestorven, op dezelfde afschuwelijke wijze als al die andere hoogbejaarde wezens: oud en gerimpeld, met tranen in de ogen, omdat ze geen afstand wilde doen van alles wat ze ooit had liefgehad. Verscholen achter de ruggen van de indrukwekkende eerbied heb ik naar haar gekeken en nooit eerder was mijn haat zo intens en diep. Verward keek ze om zich heen, maar alles wat ze zag waren de lege, niet begrijpende blikken van familieleden die haar een laatste, betekenisloze groet kwamen brengen. Tot ik tenslotte naar voren drong, met in mijn ogen de vriendelijk-voorbij-flanerende God met zijn grijze deukhoed... Op dat moment werd alles aangrijpend stil! En de hele vervloekte kosmos om ons heen boog zich samen en verdronk in een zee van onzegbaar verdriet.

"God kun je niet aankijken..." En toch zit ik tegenover Hem en ik staar hem woedend aan. "Iemand bekogelen met een smerige kluit aarde", fluister ik met een door tranen verstikte stem, "het is verdomd eens schande", en hoe vriendelijk ik anders ook ben, ditmaal jaag ik Hem weg, want niemand is er sterker dan de God die ikzelf ben. Ben ik daarom gek? Misschien, wie zal het zeggen? In dit stadium van mijn leven is alles mogelijk - in elk geval zijn m'n lippen nog kurkdroog. Zodra het schuim me in vlokken op de mond staat zal ik het raam omhoogschuiven en met luide stem de menigte op straat toeroepen dat ik krankzinnig geworden ben.

O, reken maar dat de vreugde groot zal zijn. Hossend en zingend zullen de mensen in een lange stoet door de stad trekken, terwijl ze lachend schreeuwen: "Rense is gek geworden, eindelijk is de arrogante uitvreter die met niemand om wil gaan stapelgek..."

Onverschillig zal ik de schouders ophalen en de vogels een niet al te groot korstje brood toewerpen - want daar happen ze toch niet naar.

En op het hoogtepunt van de manifestatie zal ik mij wankelend in de dakgoot van het hoge pand verheffen en op theatrale wijze mijn bevrijdende boodschap verkondigen: "Kinderkens, het is volbracht!", zoals het spel van de waanzin dat vereist.

Op dat moment breekt er paniek uit in de menigte. Je ziet zelfs hoe hier en daar mensen meewarig het hoofd schudden, omdat ze medelijden met me hebben, hetgeen natuurlijk niet de bedoeling is.

"Wat een arme zielige gek", hoor ik iemand mompelen, "dat de politie die arme stakker niet van het dak afhaalt..."

En treurig, maar natuurlijk vervuld van allesbegrijpende liefde, kijk ik de mensen aan en ik vervolg op kalme en waardige wijze mijn redevoring.

"Mijn geliefden, weldra zal ik op wolken van licht en warmte ten hemel varen, maar huil niet, want weet dat ik mijn aanflarden gescheurde schilderijen, en ook mijn stevige, robuuste werktafel, die nog wel honderden jaren meegaat bij niet al te ruw gebruik, bij jullie achterlaat, als een eeuwigdurend symbool van het lijden en het onbegrip dat mij hier ten deel is gevallen."

Vol medelijden staren de mensen omhoog en wat angstig schuifelen ze achteruit.

Wie weet wat een mens in zo'n toestand allemaal niet kan doen?

30.

Tja, wat had ik allemaal niet kunnen doen? Ik denk er liever niet aan. Ik doe liever niets, zo ben ik nu eenmaal.

"Rense, de dromer", zo noemde Nanova mij, in het begin, toen alles nog niet zo bizar en chaotisch was.

Ik zie haar voor me, teer en broos naast mijn bed, en ik probeer stil te zijn, heel verlegen en bedeesd, zoals een dromer dat behoort te zijn. Haar wil ik niet kwetsen, zij zou het niet begrijpen, nee, haar wil ik niet aan het schrikken brengen - laat ik toch voorzichtig zijn... Ik weet dat ik haar niet kan missen, omdat ik alleen met haar een enkel ogenblik vrolijk kan zijn.

Zou ze geweten hebben wat er allemaal met me is gebeurd?

Ja, natuurlijk, zij was niet als al die anderen, die van me wegvluchtten, als was ik getroffen door pest en melaatsheid, maar toch..., als ze...

Mijn god, ben ik misschien te ver gegaan?

Nee, ik weet het zeker, zij heeft het begrepen, dat moet. Hoe zouden anders al die heerlijke, van sensualiteit overvloeiende ogenblikken mogelijk zijn geweest?

Vol heimwee denk ik terug aan de tijd waarin we elkaars geliefde waren en op een onvoorstelbaar intense wijze onderga ik opnieuw de extatische momenten die ik samen met haar heb beleefd.

Nieuwsgierig zwem ik in de heldere diepten van geneeskrachtige kratermeren, alles om me heen vergetend, vol welbehagen de prikkelende geur van zwavel opsnuivend in de magische holten van haar bestaan: Eenzaam en desondanks intens verbonden met de wereld, bewust van mijzelf en toch vol van leven, overgoten met een saus van woordenloze liefde, verrassend zuiver en leugenvrij.

Wat beduusd kijk ik naar mijzelf. Misschien is dit het grote geheim waarnaar steeds wordt gevraagd... Maar dat zou toch absurd zijn?

Nee, ik heb geen geheimen, en bovendien, stel dat hier de waarheid zou liggen, wat heb ik er dan aan? Het zou geen enkel nut hebben. Het is te laat. Wat valt er op dit moment nog te willen?

Alles wat ik nu nog onderneem zal onherroepelijk verdwijnen in de wijde plooien van de Tijd, die mij omhult als een zware, ongemakkelijk zittende mantel, die me iedere bewegingsvrijheid ontnemt.

Roerloos zal ik hier blijven zitten om te voorkomen dat het wankel evenwicht wordt verstoord.

Noodgedwongen zal ik genoeg nemen met dat gedeelte van de werkelijkheid, dat ik met mijn beide ogen kan omvatten. Alles wat daarbuiten valt kan niet door mij betreden worden. Andere mensen zitten daar en ze genieten er van het uitzicht, of ze vragen zich, net als ik momenteel, vol wanhoop af waarom ze tevreden moeten zijn met de schamele uitkijkpost die het lot hen heeft toebedeeld.

Nee, het is onmogelijk. Er valt niets meer te veranderen!

Uit HET GROTE STERVEN

Amsterdam 1970 - 1974

© augustus 2008, Wim Duzijn, BasicPublishing.nl